

Programmabegroting 2026

Versie: Vastgesteld door raad

13 november 2025

Nog niet te kwantificeren risico's

11. Kosten jeugdzorg

Nadere omschrijving risico:

De uitgaven voor specialistische jeugdhulp blijven een financieel risico vormen, mede als gevolg van de open einde regeling, een stijging in de aantallen jeugdigen en de almaar toenemende complexe problematiek. Daarbij vormen de brede wettelijke taken en de verwijzers die niet onder onze aansturing functioneren zijn complicerende factoren.

Beheersmaatregelen:

Omdat het huidige jeugdstelsel niet houdbaar is, is een Hervormingsagenda Jeugd opgesteld. Deze agenda is in samenwerking met het Ministerie van Volksgezondheid Welzijn en Sport (VWS), de zorgaanbieders, de cliënten(vertegenwoordigers), de professionals en de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) tot stand gekomen. Deze vijf partijen werken er aan om de hulpverlening te verbeteren en het jeugdstelsel beter beheersbaar te maken. De Hervormingsagenda Jeugd beschrijft de aanpak van een grote transitie die we de komende jaren met elkaar moeten maken. De agenda bestaat uit een groot pakket inhoudelijke maatregelen die moeten leiden tot betere en beter passende zorg voor kinderen en gezinnen binnen een stelsel dat houdbaar is voor de toekomst (zowel financieel als in menskracht).

Dit leidt onder andere tot een nieuwe inkoopstrategie. Eerste stap hiervoor is het onlangs vastgestelde "Hoofdlijnenbesluit aanvullende jeugdhulp 2028-2038". Daarnaast is in de begroting een stelpost opgenomen voor onvoorziene uitgaven zoals de dure kosten voor maatwerk.

12. Fiscale wijzigingen

Nadere omschrijving risico:

Op 1 januari 2016 is de Wet modernisering vennootschapsbelastingplicht overheidsondernemingen van kracht geworden. Als gevolg hiervan zijn gemeenten vennootschapsbelastingplichtig indien en voor zover een onderneming wordt gedreven. Met name 'winstgevende' grondexploitaties vormen hierbij een financieel risico. De gemeente Diemen heeft al haar activiteiten voor de vennootschapsbelasting beoordeeld op basis van de relevante ondernemerscriteria. Op basis van deze beoordeling heeft de gemeente Diemen het standpunt ingenomen dat er geen sprake is van vennootschapsbelastingplichtige activiteiten. De Belastingdienst heeft inmiddels een standpunt ingenomen en aangegeven waar het vermoeden bestaat van belastingplichtige activiteiten.

Dit zijn de volgende activiteiten:

- het ophalen van bedrijfsafval;
- de verkoop van reststoffen voortkomend uit de activiteit inzameling van huishoudelijk afval (hierover loopt overleg met de Nederlandse Vereniging van Reinigingsdiensten). De impact van de tussenkomst van een tussenschakel, zoals bijvoorbeeld Rova, is eveneens onderwerp van gesprek;
- het geven van gelegenheid van reclame-uitingen voortvloeiend uit privaatrechtelijke (concessie) overeenkomsten;
- de uitgifte van leningen.

Beheersmaatregelen:

Onze (externe) fiscale adviseur heeft voor Diemen onderzocht of bovenstaande activiteiten leiden tot een belastingplicht. Het blijkt dat met name de concessieovereenkomsten voor de uiting van reclame voor Diemen relevant is. Ondanks dat wij het op voorhand niet eens zijn

met de aanslagoplegging doen we vanaf 2016 wel aangifte. Dit om naheffingsrente (8%) uit te sluiten. De gemeente volgt de landelijke ontwikkeling nauwkeurig om te kunnen anticiperen op eventuele relevante ontwikkelingen. In de meerjarenprognose grondexploitaties wordt jaarlijks de vpb-positie van de grondexploitaties vastgelegd.

- Vernieuwen convenant Horizontaal Toezicht
Diemen heeft in 2023 met de Belastingdienst een nieuw convenant afgesloten over 'Horizontaal toezicht'. Dit houdt in dat de processen waar belastingafdracht een rol speelt goed zijn geborgd in de organisatie. Oftewel we moeten fiscaal in control zijn.

Vanaf 2024 zijn de spelregels voor het horizontaal toezicht verscherpt. In afstemming met Duo+ en de Belastingdienst scherpen maken we afspraken waar verbetering mogelijk is en welke fiscale veranderingen er op ons afkomen. De belangrijkste processen zijn de afdracht van btw, loonbelasting en vennootschapsbelasting.

13. Rente

Nadere omschrijving risico:

In 2022 is de rente gaan stijgen. Waar voorheen de lage (zelfs negatieve) rentestand interessant was om kortlopend geld te lenen is de rente de afgelopen jaren gestegen tot boven de 3,0%. Dit geldt zowel voor het lenen van kortlopende en langlopende leningen. Effect daarvan is dat alleen onze werkelijk te betalen rente voor leningen oplopen. Ook heeft dit een nadelig effect op de interne verrekenrente. Deze rente gebruiken we voornamelijk bij het doorrekenen van de grondexploitaties. De kans op minder winst / verlieslatende exploitaties is daardoor groter.

Beheersmaatregelen:

We kunnen niet sturen op het rentepercentage. Dat is het gevolg van wereldwijde ontwikkelingen. De Nederlandse Bank stuurt de rente-ontwikkeling voor Nederland aan.

Bij de financiering van de gemeente zijn er beheersmaatregelen om het risico te verspreiden. Er zijn verplichte maatregelen die zorgen dat de effecten van de rente geleidelijk in de begroting terecht komen. Dit wordt geregeld via de zogenoemde 'risiconorm'. De provincie heeft hierin een toezichhoudende taak. De maatregel komt er op neer dat in een bepaald jaar niet meer dan een genormeerd bedrag mag worden geherfinancierd.

Daarnaast is sturing op rente mogelijk door te sturen op investeringen. Simpel gezegd hoeven we minder te financieren wanneer we minder investeren. Oftewel door investeringen uit te stellen zijn de rentekosten te beïnvloeden. In de praktijk werkt dit complexer omdat de vraag naar voorzieningen veelal voortkomt uit de groei van de gemeente. Evident is dat het sowieso duurder wordt om de toekomstige investeringen te financieren.

14. Toegankelijkheid cliëntondersteuning

Nadere omschrijving risico:

Voor 2026 signaleren wij een toenemend risico voor de toegankelijkheid van cliëntondersteuning binnen het sociale domein, waaronder Madi, MEE en Markant, en de deelname van ketenpartners aan het integraal spreekuur. Als gevolg van de toename van het aantal hulpvragen en de complexiteit van de vragen ontstaan er knelpunten. De knelpunten worden versterkt door langere trajecten en knelpunten in de bredere keten, zoals de GGZ, maatschappelijke opvang en beschermd wonen.

Beheersmaatregelen:

Door middel van accounthoudersgesprekken wordt gestuurd op onderlinge samenwerking tussen de subsidiepartijen om mogelijkheden tot efficiënter werken te onderzoeken.